

Living Labs Sport en Bewegen: opzet en ontwikkeling van nieuwe lokale netwerken

Onderwerpen: sport, bewegen, innovatie, living lab, onderzoek, lokaal netwerk, volksziekten

Datum geplaatst: Dinsdag 21 maart 2023

Deadline: **Donderdag 25 mei 2023, 14.00 uur**

Inhoud

1	Doel subsidieoproep.....	1
2	Randvoorwaarden	2
2.1	Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?	3
2.2	Samenwerking en bijdrage van derden	3
2.3	Welk bedrag kunt u aanvragen?.....	3
3	Beoordelingscriteria.....	4
3.1	Relevantiecriteria	4
3.2	Kwaliteitscriteria	4
3.3	Prioriteitstelling	5
4	Procedure & Tijdpad.....	5
4.1	Beoordelingsprocedure	5
4.2	Tijdpad	6
5	Indienen.....	7
5.1	Indiening (via Mijn ZonMw).....	7
5.2	Tips	7
5.3	Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	7
5.4	Inhoudelijke vragen	7
5.5	Technische vragen	7
5.6	Downloads en links	7
	Bijlage I Wicked problems 2 t/m 6 MOOI in Beweging.....	8
	Bijlage II Achtergrondinformatie over Living Labs	10

1 Doel subsidieoproep

Onze gezondheid wordt beïnvloed door veel factoren. Voldoende sporten en bewegen heeft een positieve invloed op het beloop van ziekte of zelfs het voorkomen ervan. Weinig bewegen is daarmee een risicofactor voor kanker, obesitas en dementie¹. We streven ernaar om meer mensen in beweging te krijgen, als onderdeel van een gezonde leefstijl in een beweegvriendelijke omgeving. Hoe je verschillende doelgroepen in beweging krijgt en houdt is een complex vraagstuk. ZonMw en Sportinnovator willen door middel van onderzoek en innovatie bijdragen aan het vinden van oplossingen hiervoor.

Het doel van deze subsidieoproep is om meer mensen in beweging te krijgen, die nu nog (te) weinig bewegen. Hiervoor maken we de opzet en ontwikkeling mogelijk van living labs. Deze living labs focussen op wicked problems uit het programma MOOI in Beweging (zie kader).

Een living lab is een open innovatie ecosysteem waarin samen met de eindgebruiker, (lokale) overheid, kennisinstellingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven wordt toegewerkt naar creatieve en innovatieve oplossingen voor wicked problems op het gebied van sport en bewegen.

U kunt een subsidieaanvraag indienen om een living lab te realiseren op genoemde wicked problems:

Wicked problems van MOOI in Beweging

Het programma [MOOI in Beweging](#) brengt een beweging op gang naar missie gedreven onderzoek en innovatie op het gebied van sport en bewegen. Waar het om draait is dat we met nieuwe kennis uit onderzoek, of met kennis die niet wordt gebruikt, en met innovaties bijdragen aan oplossingen voor vragen en uitdagingen die al jaren bestaan maar die toch steeds blijven voortslepen. Dit zijn de zogenaamde wicked problems. In het programma zijn zes wicked problems vastgesteld. Aanvragen die via deze oproep worden ingediend kunnen zich richten op vijf van deze zes wicked problems:

1. Kinderen en jongeren bewegen minder en hun motoriek gaat achteruit
2. Sport en bewegen wordt te weinig ingezet binnen de gezondheidszorg
3. De waarde van topsport is onvoldoende aantoonbaar
4. De sportinfrastructuur wordt te weinig gebruikt
5. De betaalbaarheid van sport staat onder druk

Voor het eerstgenoemde wicked problem uit MOOI in Beweging 'Bewoners in aandachtswijken sporten minder' heeft tot en met 7 maart 2023 een oproep voor het realiseren van living labs lage SES opengestaan. Dit wicked problem wordt daarom niet meegenomen in deze subsidieoproep.

U vindt in [Bijlage I](#) een uitgebreide beschrijving van de wicked problems.

De aanvrager gaat met een lokaal netwerk aan de slag om een living lab op te gaan zetten, dat zich richt op het in beweging krijgen en houden van mensen die nu nog weinig bewegen. Het netwerk focust op één of meerdere in het kader benoemde wicked problems. Het beoogde living lab werkt aan kennisontwikkeling en innovatieve oplossingen om mensen in beweging te krijgen, die nu nog te weinig bewegen. Hiervoor werken de partners duurzaam samen in het living lab. De behoeften en mogelijkheden van eindgebruikers staan centraal, denk hierbij aan behoeftes van de (potentiële) sporter, (wijk)bewoners en/of (sport)professionals. Een projectleider, of labregisseur, speelt een belangrijke rol in het organiseren van het ontwikkelproces binnen het living lab.

Wat kenmerkt een living lab?

Een living lab bevat in ieder geval drie kernelementen: co-creatie met eindgebruikers, oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en de wijk of buurt fungeert als experimenteeromgeving. Ook een school of sportpark kan centraal staan in een living lab. Innovatieve oplossingen worden in co-creatie bedacht, ontwikkeld en getest door eindgebruikers, bijvoorbeeld (wijk)bewoners of (sport)professionals, samen met andere relevante partijen, waaronder (lokale) overheid, kennisinstellingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. Dit vindt plaats in wijken,

¹ In de kamerbrief over coalitiemiddelen voor onderzoek naar en de aanpak van dementie, obesitas en kanker is een en ander meer toegelicht. Hierbij een [link](#).

gemeenschappen, instellingen of organisaties waar de eindgebruiker woont, werkt, sport en/of beweegt.

Voor meer informatie over living labs verwijzen we naar [bijlage II](#).

Systeembenadering en gedragsverandering

Aan de nieuwe living labs vragen we om nieuwe wegen in te slaan en te experimenteren om belemmeringen in het beleid en de systemen weg te nemen (systeeminnovatie). Het is belangrijk dat we leren hoe we met het beleid en de systemen beter aansluiten op de wensen en mogelijkheden van eindgebruikers.

Samenwerking tussen HBO- én MBO-instellingen

Naast HBO instellingen, die in ieder geval onderdeel uitmaken van de aanvragers, nodigen we bij deze oproep ook onderzoekers uit die verbonden zijn aan MBO instellingen om te participeren in een living lab. Practoraten en expertisecentra die praktijkonderzoek uitvoeren en innovatief vakmanschap in de regio stimuleren we om mee te doen. De deelname van kennisorganisaties zorgen er onder meer voor dat initiatieven die worden genomen voortborduren op bestaande kennis en methodieken en er een cyclus met leren en experimenteren wordt ingericht. Daarbij wordt idealiter ook kennis betrokken van buiten de sport over [ontwerpmethoden](#) die bijdraagt aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen.

Netwerk van Living Labs Sport en Beweging

Voor de focus op wicked problems verbinden we de living labs aan een breder programma dat ZonMw uitvoert voor het ministerie van VWS: [het programma MOOI in Beweging](#). De bestaande en nieuwe living labs brengen we samen in een landelijk netwerk. Projectleiders van de beoogde nieuwe living labs wisselen actief kennis en ervaringen uit met elkaar in dit netwerk. Het netwerk van reeds bestaande living labs heeft de vijf belangrijkste lessen van het opzetten en onderhouden van een living lab gebundeld (zie bijlage II).

2 Randvoorwaarden

Aanvragen voor deze oproep dienen te voldoen aan de volgende vereisten:

- De aanvraag wordt ingediend door een samenwerkingsverband van minimaal één gemeente, één maatschappelijke organisatie (bijvoorbeeld welzijnsorganisatie, sportclub, bewonerscollectief) en één kennisinstelling (lectoraat, expertisecentrum hogeschool, of een practoraat van een MBO instelling). Een HBO instelling of gemeente fungeert als hoofdaanvrager en bestuurlijk verantwoordelijke. Andere samenwerkingspartners zijn mede-aanvrager.
- Een gemeente of een expertisecentrum of lectoraat van een kennisinstelling mag maximaal één keer als hoofdaanvrager deelnemen in deze ronde.
- Als een gemeente aanvraagt is onder de mede-aanvragers minimaal een HBO instelling vertegenwoordigd.
- Bestaande living labs Sport en Beweging die al eerder door ZonMw gefinancierd zijn en de bestaande living labs Sport en Beweging van de G5, kunnen niet deelnemen in deze ronde. Aanvragers uit vorige rondes en/of G5 gemeenten kunnen wel subsidie aanvragen om een nieuw living lab te starten.
- Zijn er onverhoopt meerdere aanvragen per gemeente of kennisinstelling geldt de datum/tijd van indiening: de vroegst ingediende aanvraag kan dan in behandeling worden genomen mits ontvankelijk.
- In de aanvraag is duidelijk aangegeven op welke van de 5 wicked problems het living lab zich primair gaat richten. Is dit niet specifiek benoemd zal bij de ontvangstcheck hierom alsnog gevraagd worden.

Voor de ontwikkeling en implementatie van de beoogde systeeminnovatie maakt het uit in welke context dit plaatsvindt. Het is niet vanzelfsprekend dat een innovatie die in de ene context is ontwikkeld en succesvol is, ook in een andere context succesvol geïmplementeerd kan worden. We willen leren van experimenten die binnen verschillende contexten en in verschillende regio's worden ontwikkeld en uitgevoerd. We streven dan ook naar diversiteit qua locaties en betrokken partijen.

Hierom zijn er eisen gesteld aan het maximum aantal aanvragen en de voorwaarden voor nieuwe living labs. Overigens is het toegestaan dat de projectleider niet in dienst is bij de hoofdaanvrager of bestuurlijk verantwoordelijke, maar bij voorkeur wel in dienst bij een gemeente of betrokken kennisorganisatie. De projectleider zal zich moeten committeren aan deelname in het landelijk netwerk Living Labs Sport en Bewegen en spant zich in om kennis over de resultaten van het living lab en de methodiek breed beschikbaar te stellen.

Op deze oproep zijn de [algemene subsidiebepalingen](#) van ZonMw van toepassing.

2.1 Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?

Partijen zoals beschreven onder de vereisten kunnen aanspraak maken op (een gedeelte van) de subsidie. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken leiden of kunnen leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun. Zie de pagina [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#) voor meer informatie over staatssteun.

2.2 Samenwerking en bijdrage van derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van partijen. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als daardoor niet aan de [algemene subsidiebepalingen](#) van ZonMw of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan.

Uit de subsidieaanvraag en begroting moet duidelijk naar voren komen:

- Met welke partijen samengewerkt wordt. Beschrijf per partij op welke manier deze actief bijdraagt aan het project; dit zijn in elk geval partijen die op de begroting voorkomen als een partij die aanspraak wenst te maken op een deel van de subsidie. Ook partijen die voor eigen rekening en risico actief bijdragen maken onderdeel uit van de samenwerking.
- Wat de in cash of in kind bijdrage is van partij(en).
- Welke partijen worden ingehuurd of indien dit nog niet bekend is, voor welke activiteiten wordt voorzien dat dit door derden zal worden uitgevoerd en de daarvoor te maken kosten (inclusief btw). Zie voor meer informatie en de voorwaarden voor inhuur/opdracht de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#).

Samenwerking en cofinanciering moeten definitief geregeld zijn bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag.

Letter of Commitment

Omdat ZonMw zeker wil weten dat samenwerkende partijen van een project zich juridisch hebben verplicht tot de toegezegde bijdrage, is een Letter of Commitment per samenwerkende partij bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag verplicht. Gebruik hiervoor het [format](#) op de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#).

2.3 Welk bedrag kunt u aanvragen?

In deze subsidieronde kan maximaal € 50.000,- worden aangevraagd voor een looptijd van maximaal 18 maanden. Cofinanciering van minimaal 30% van het totale projectbudget is verplicht. Deze cofinanciering kan zowel in cash als in kind worden opgevoerd.

Deze subsidie financiert hoofdzakelijk de inzet van de projectleider ten behoeve van de ontwikkeling en/of versterking van een living lab sport en bewegen en het initiëren en leiden van onderzoeks- en innovatietrajecten. Het gaat hierbij om personeelskosten (minimaal 80%) en activiteiten gericht op het versterken van de samenwerking met bestaande partners, de eventuele uitbreiding met nieuwe partners, het faciliteren van het proces van vraagarticulatie en co-creatie en het initiëren van innovatieprojecten.

De 'overheadopslag' is maximaal 20%. Indien hiervan wordt afgeweken, dient u duidelijk de reden hiervan te onderbouwen.

Het totale beschikbare subsidiebudget in deze subsidieronde bedraagt € 500.000,-.

3 Beoordelingscriteria

De beoordelingscommissie beoordeelt de relevantie, kwaliteit en begroting van alle aanvragen. Hieronder staan relevantie- en kwaliteitscriteria die van toepassing zijn.

3.1 Relevantiecriteria

1. Relevantie / maatschappelijke uitdaging

Het probleem en de lokale maatschappelijke uitdaging waaraan het nieuwe living lab wil bijdragen zijn helder onderbouwd. Ook is beschreven waarom eerdere initiatieven op deze plek en bij deze doelgroep(en) niet hebben geleid tot een hogere sport- en beweegdeelname. Daarnaast zijn potentiële kansen en belemmeringen in het systeem (systeemanalyse) beschreven. Er is duidelijk uiteengezet bij welk wicked problem, uit het kader beschreven onder doelstelling, het living lab primair aansluit en op welke manier. Ook de eventuele verbinding met andere wicked problems waarbij het nieuwe living lab aansluit zijn beschreven. Het voorstel maakt aannemelijk dat burgers, die nu nog (te) weinig bewegen, duurzaam in beweging kunnen worden gebracht.

2. Gebruikersparticipatie

Uit uw aanvraag blijkt op welke wijze de burgers of eindgebruikers, (lokale) overheid, kennisinstellingen, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven worden betrokken bij het vormgeven van het nieuwe living lab. Participatie van de eindgebruiker is beschreven voor alle fasen van het proces. Er is uitgelegd hoe de eindgebruikers betrokken zijn bij de totstandkoming van deze aanvraag en welke methode worden ingezet om dit te bewerkstelligen.

3. Beoogd lokaal netwerk

Er zijn heldere ambities ten aanzien van uitbreiding en versterking van het lokale netwerk om invulling te geven aan het nieuwe living lab. Er is een duidelijk beschreven visie op het betrekken van partners vanuit verschillende domeinen en expertises. Een lerende houding en ondernemerschap zijn elementen die in de beschrijving van het netwerk terug dienen te komen. Het is helder beschreven hoe wordt aangesloten op de bestaande kennisinfrastructuur in de regio en het lokale sportakkoord (indien van toepassing).

4. Impact

Uit uw aanvraag blijkt hoe de kennisontwikkeling en innovatieve oplossingen die het living lab voortbrengt kunnen worden gebruikt in praktijk, beleid, onderwijs en/of verder onderzoek. Uit uw aanvraag wordt duidelijk dat het living lab zich richt op het realiseren van (systeem)innovatie, het vergroten en toepasbaar maken van kennis en het versterken van de regionale kennisinfrastructuur. Verder dient er een ambitie en visie te zijn wat betreft de toekomstige borging en mogelijke financiering van het living lab.

3.2 Kwaliteitscriteria

1. Doelstelling en vraag- of taakstelling

Beschrijf kort en bondig de doelstellingen van het living lab. De huidige situatie, inclusief de wijk, gemeenschap, instelling of organisatie waar het living lab zich op richt, zijn duidelijk beschreven. Beschrijf ook de resultaten van de activiteiten die vallen onder deze subsidie. Er is duidelijk beschreven hoe met het netwerk iteratief doelstellingen geformuleerd kunnen worden.

2. Plan van aanpak

Beschrijf in het plan van aanpak de verschillende processtappen voor de realisatie van het living lab. Er is een duidelijke en realistische tijdsplanning waarin duidelijk wordt welke activiteiten wanneer en door wie worden uitgevoerd. Ook de risico's zijn in kaart gebracht. Het is aannemelijk dat het doel van de subsidieaanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen.

3. Co-creatie en gedragsverandering

De werking van gehanteerde methoden voor co-creatie en gedragsverandering zijn duidelijk onderbouwd. Ook is uitgewerkt op welke manier creativiteit wordt gestimuleerd als wordt toegewerkt naar oplossingsrichtingen. Als er sprake is van een gewenste gedragsverandering, dan wordt onderbouwd op welke manier wordt aangesloten op principes van gedragsbeïnvloeding.

4. Projectgroep

De samenstelling van de projectgroep is duidelijk en draagt bij aan de kwaliteit van het beoogde living lab. Er is duidelijk omschreven wie op welke wijze is betrokken en er is duidelijk wie in de vervolgfase nog wordt betrokken. Als er meerdere kennisinstellingen (HBO en/of MBO) deelnemen dan is hun onderlinge samenwerking omschreven. De taken en rollen van de projectleider en andere betrokkenen zijn helder uitgewerkt en sluiten aan bij het doel van het living lab. Er is ervaring in de projectgroep vanuit de beoogde wijk of doelgroep. Er is duidelijk welke eventuele aanvullende ervaring of expertise nog wordt beoogd in de projectgroep.

3.3 Prioriteitstelling

De onderlinge weging van relevantie en kwaliteit gebeurt aan de hand van de volgende prioriteringsmatrix:

Relevantie	Kwaliteit				
	Zeer goed	Goed	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Zeer relevant	1	2	x	X	X
Relevant	3	4	x	X	x
Laag relevant	x	x	x	X	x
Onvoldoende relevant	x	x	x	X	x

Een aanvraag dient minimaal relevant en van goede kwaliteit te zijn om in aanmerking te komen voor honorering (hokje 4 in prioriteringsmatrix). Als er meer te honoreren aanvragen zijn dan het totale budget dat beschikbaar is, dan worden de hoogst scorende aanvragen gehonoreerd met een maximum van 4 aanvragen per wicked problem. In de aanvraag staat duidelijk aangegeven op welk wicked problem het living lab zich primair richt. Bij de selectie van deze vier aanvragen wordt gebruik gemaakt van de prioriteringsmatrix om te kijken welke aanvragen het positiefst zijn beoordeeld. In eerste instantie komen projecten uit hokje 1 in aanmerking voor subsidie. Als het budget nog niet uitgeput is dan komen aanvragen in hokje 2 in aanmerking voor subsidie. En mogelijk zo verder voor 3 en 4. Wanneer binnen één wicked problem meer aanvragen in hetzelfde hokje vallen dan budget beschikbaar is, dan worden aanvragen binnen hetzelfde hokje (gelijke geschiktheid) nader geprioriteerd op het criterium 'Impact' om te bepalen wie voor honorering in aanmerking komt. Als dat nog geen uitsluitsel biedt dan wordt nader geprioriteerd op het criterium 'co-creatie en gedragsverandering'.

4 Procedure & Tijdpad

Houd bij het schrijven van de aanvraag rekening met de volgende punten:

- Schrijf uw aanvraag in het Nederlands.
- Op de ZonMw-webpagina [voorwaarden en financiën](#) leest u aan welke voorwaarden uw aanvraag moet voldoen.
- Het is verplicht om bij een uitgewerkte subsidieaanvraag een begroting toe te voegen. U dient hiervoor het format 'Begroting Overige Instellingen' te gebruiken dat staat op de ZonMw-webpagina [voorwaarden en financiën](#).
- Reserveer een deel (max. 5%) van uw projectbudget voor kennisuitwisseling met andere living labs. Neem dit op in de begroting bij de uitgewerkte subsidieaanvraag.
- De volgende bijlage(n) zijn verplicht om toe te voegen:
  - Van iedere organisatie die een eigen bijdrage of cofinanciering inbrengt: [een Letter of Commitment](#).
- De volgende optionele bijlage(n) mogen worden toegevoegd:
  - Max 1A4 met figuren en tabellen.

4.1 Beoordelingsprocedure

1. Ontvangstcheck

De aanvragen worden na het verstrijken van de deadline eerst getoetst op randvoorwaarden en vereisten. Indien een aanvraag hieraan niet voldoet, dan is deze niet ontvankelijk en wordt de inzending niet in behandeling genomen. Indien uw subsidieaanvraag niet volledig is, ontvangt u van

ZonMw binnen een week na de deadline een bericht over het aanleveren van aanvullende informatie. Deze aanvullende informatie dient dan binnen 48 uur bij ZonMw aangeleverd te worden.

De basisvoorwaarden voor de ontvangstcheck zijn:

- De aanvraag is voor de deadline ingediend;
- De aanvraag is in het Nederlands geschreven;
- De aanvraag moet voldoen aan de vereisten genoemd in paragraaf 2;
- De aanvraag bestaat uit de verplichte onderdelen (aanvraag in Mijn ZonMw, begroting en letter(s) of commitment) en is opgesteld volgens opgegeven format(s) en voorwaarden. Extra bijlagen dan in de oproep vermeld zijn niet toegestaan.

2. Beoordeling door de beoordelingscommissie

De commissie beoordeelt alle aanvragen die ontvankelijk zijn aan de hand van de criteria zoals in hoofdstuk 3 uitgewerkt. De eindoordelen op relevantie en kwaliteit worden onderbouwd met argumenten.

De voorlopige beoordeling wordt inclusief motivatie teruggekoppeld aan de aanvragers (streefdatum 28 juni 2023), die dan gelegenheid hebben voor wederhoor. Op maximaal 1 A4 kunt u reageren op het voorlopige oordeel en de motivatie van de commissie. Stuur dit voor 2 juli 14.00 uur per e-mail naar livlabs@zonmw.nl.

Vervolgens zal de beoordelingscommissie de definitieve beoordeling vaststellen. Op basis hiervan adviseert de beoordelingscommissie aan het bestuur ZonMw aan welke aanvragen subsidie toe te kennen.

3. Besluit door ZonMw

ZonMw toetst of het advies van de beoordelingscommissie zorgvuldig tot stand is gekomen en neemt besluit over het honoreren of afwijzen van de subsidieaanvragen.

Voor een toelichting op de algemene procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic '[in 10 stappen subsidie aanvragen](#)' en naar de [procedurebrochure aanvragers](#). Voor deze subsidieoproep gelden de procedures en criteria zoals in dit document zijn beschreven.

4.2 Tijdpad

Publicatie subsidieoproep	21 maart 2023
Online informatiebijeenkomst over subsidieoproep en living labs aanpak (niet verplicht) – meld je aan via deze link	Woensdag 12 april 2023, 9:00-11:00 uur
Online verdiepende workshop (niet verplicht) – meld je aan via deze link	Dinsdag 9 mei 2023, 14.30-16.30
Deadline indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	25 mei 2023, 14.00 uur
Voorlopige beoordeling	28 juni 2023
Gelegenheid voor wederhoor	2 juli 2023, 14.00 uur
Besluit over honorering of afwijzing	21 juli 2023
Uiterlijke startdatum	1 oktober 2023

Meer informatie

Volg ontwikkelingen over het programma op de webpagina van [ZonMw](#) of [Sportinnovator](#).

5 Indienen

5.1 Indiening (via Mijn ZonMw)

Projectideeën/ subsidieaanvragen kunnen uitsluitend door de hoofdaanvrager ingediend worden via het online indiensysteem van ZonMw ([Mijn ZonMw](#)). Sluitingsdatum voor het indienen van een uitgewerkte subsidieaanvraag is 25 mei 2023, om 14.00 uur.

5.2 Tips

- ZonMw is overgestapt naar een ander online indiensysteem. Als u nog niet eerder met Mijn ZonMw heeft gewerkt moet u zich eerst registreren als 'Nieuwe gebruiker'.
- Zie voor meer informatie de [Handleiding Mijn ZonMw](#).

Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een Word-versie van uw aanvraag te printen (via Mijn ZonMw) en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar Mijn ZonMw heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige tekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in Mijn ZonMw zelf corrigeren.

5.3 Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag

De '[Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)' moet ondertekend worden door de bestuurlijk verantwoordelijke en de hoofdaanvrager. De ondertekende verklaring kan toegevoegd worden aan de aanvraag in Mijn ZonMw of per mail gestuurd worden naar ZonMw, ter attentie van clusterondersteuning, livlabs@zonmw.nl. De verklaring moet uiterlijk één week na indiening binnen zijn.

5.4 Inhoudelijke vragen

Neem voor inhoudelijke vragen contact op met: Martine Hoofwijk (senior programmamanager), 06-345 774 85. Of via livlabs@zonmw.nl

5.5 Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw contact op met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 76, servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

5.6 Downloads en links

- Handleiding [Mijn ZonMw](#)
- [Voorwaarden en financiën, op deze webpagina is het format begroting overige instellingen te vinden.](#)
- [Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#); op deze webpagina is het [format](#) voor het in te vullen letter of commitment te vinden.
- [Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)
- [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#)
- Infographic '[in 10 stappen subsidie aanvragen](#)'
- [Procedurebrochure voor aanvragers](#)
- [de ZonMw-webpagina Relevantiecriteria](#).
- [Impact versterken](#)

Bijlage I Wicked problems 2 t/m 6 MOOI in Beweging

(zie ook www.mooibeweging.nl)

Halverwege 2022 hebben de MOOI adviesraad en de opdrachtgevers van het programma zes wicked problems (WP's) vastgesteld waar we in MOOI in Beweging mee aan de slag gaan. Deze geprioriteerde wicked problems vormen het inhoudelijk kader voor de programmering binnen MOOI in Beweging en de kennisinfrastructuur die we beogen.

(Voor WP1 'Bewoners en aandachtswijken sporten minder' kunnen geen aanvragen worden ingediend. Een subsidie-oproep hiervoor is op 7 maart gesloten.)

WP2: Kinderen en jongeren bewegen minder en hun motoriek gaat achteruit.

Kinderen en jongeren zijn gezonder als ze vaardiger zijn in bewegen, meer bewegen en aan sport doen.

Kinderen en jongeren bewegen steeds minder en zijn motorisch steeds minder vaardig. Dit heeft een negatief effect op de gezondheid, sportdeelname en persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Voor kinderen en jongeren is vaardig zijn in bewegen en voldoende bewegen een belangrijke voorwaarde om een leven lang te blijven bewegen en sporten. Maar vooral is het belangrijk dat kinderen plezier ervaren in bewegen en sporten. Hoe kunnen we het tij keren?

[Wicked problem 2 - MOOI in Beweging \(mooibeweging.nl\)](http://www.mooibeweging.nl)

WP3: Sport en bewegen wordt te weinig ingezet binnen de gezondheidszorg.

Een betere kwaliteit van leven en lagere kosten door sport en bewegen als onderdeel van (preventieve) behandeling en zorg.

Het is bekend dat dagelijks bewegen en sporten goed is voor de gezondheid. Ook als je ziek bent of in de gezondheidszorg behandeld wordt, is het belangrijk om zo vitaal mogelijk te zijn vóór de behandeling. En zeker ook na de behandeling wil je sneller fitter worden met gepast bewegen en sporten. Bewegen en sporten is echter nog geen integraal onderdeel van de zorg en behandeling. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat zorgprofessionals bewegen gaan voorschrijven als preventie en behandeling van ziekten en aandoeningen?

[Wicked problem 3 - MOOI in Beweging \(mooibeweging.nl\)](http://www.mooibeweging.nl)

WP4: De waarde van topsport is onvoldoende aantoonbaar.

Om de waarde van topsport te vergroten is meer inzicht nodig in wat die waarde voor de maatschappij betekent, en hoe die waarde tot stand komt.

In het Nationaal Sportakkoord is de ambitie vastgelegd om zoveel mogelijk Nederlanders te inspireren met de kracht van topsport. Aan topsport worden verschillende waarden gekoppeld: we beleven plezier aan topsport, successen van anderen inspireren ons en geven ons een trots gevoel, en het volgen en genieten van sport kan zorgen voor onderlinge verbinding. Hoe tonen we deze waarden aan, hoe maken we ze zichtbaar, en hoe vertalen we dit in maatschappelijke impact? Waartoe inspireert topsport? Wat is de betekenis van topsport in brede zin, dus voor de maatschappij, en hoe vergroten we dit?

[Wicked problem 4 - MOOI in Beweging \(mooibeweging.nl\)](http://www.mooibeweging.nl)

WP5: De sportinfrastructuur wordt te weinig gebruikt.

Sportaccommodaties staan vaak leeg; beter benutten van sportfaciliteiten heeft veel voordelen.

In Nederland hebben we een geweldige sportinfrastructuur met faciliteiten, zoals sporthallen en -velden. Deze faciliteiten worden vooral 's avonds en in het weekend gebruikt. Op andere momenten staan ze, vooral bij de buitensporten, leeg. Hoe zorgen we ervoor dat nieuwe doelgroepen meer en beter gebruikmaken van de bestaande sportinfrastructuur?

[Wicked problem 5 - MOOI in Beweging \(mooibeweging.nl\)](http://www.mooibeweging.nl)

WP6: De betaalbaarheid van sport staat onder druk.

Met sport willen we grotere maatschappelijke impact, maar hoe betalen we kwaliteit en professionalisering?

Sport en bewegen heeft een positieve impact op onze maatschappij en economie. Het effect op gezondheid, welbevinden, participatie en sociale cohesie is groot. Sporten is gezond en daarnaast creëren we met sportactiviteiten een laagdrempelige ontmoetingsplek voor iedereen die dat wil. Op deze wijze voorkomt sporten sociale problematiek. Helaas zijn sportfaciliteiten niet altijd voor iedereen

toegankelijk, waardoor mensen niet kunnen of willen meedoen. De hoge eisen die aan de sport worden gesteld zoals maatschappelijk nut, betere veiligheid en meer professionaliteit hebben een prijs. Maar hoe houden we de sport betaalbaar? De relatie tussen investering en impact is complex en de prijs en betaalbaarheid wordt door veel factoren beïnvloed. Wat is er nodig om een integraal aanbod van goede kwaliteit te ontwikkelen, door sportverenigingen en sportondernemers, dat mensen die nu nog niet (genoeg) bewegen, aan het sporten krijgt? Investeren en professionaliseren ligt voor de hand, maar hoe houden we het ook betaalbaar?

[Wicked problem 6 - MOOI in Beweging \(mooibeweging.nl\)](http://mooibeweging.nl)

Bijlage II Achtergrondinformatie over Living Labs

Een living lab bevat altijd de volgende kenmerken:

- Verbindende schakel: het living lab is de verbinder tussen alle partijen in het netwerk.
- Een divers netwerk van samenwerkingspartners: in het netwerk van een living lab moeten veel sterk uiteenlopende partners zitten (cross-sectoraal). Dit zorgt ervoor dat alle groepen betrokken worden en geeft een afspiegeling van de maatschappij.
- Hoge betrokkenheid van de partners: als de partners veel tijd en energie steken in het living lab houdt dat de samenwerking levend.
- Samen creëren: met zijn allen samen iets maken, dus ook met de mensen die straks gebruik maken van de innovatie.
- In de praktijk werken: doordat het experimenteren in de praktijk plaatsvindt kan het idee meteen in de maatschappij getoetst worden.
- Verschillende werkvormen en strategieën: een living lab zoekt oplossingen voor problemen die in een specifieke omgeving spelen, en daarom zijn er voor de verschillende problemen en omgevingen ook andere werkvormen en strategieën nodig.

Bron: gebaseerd op de informatie van het Europese netwerk van living labs (ENoLL).

Kenmerkend voor een living lab is dat alle betrokken partijen gelijk zijn en dat er ruimte wordt geboden voor experimenten. In een living lab wordt continu gecontroleerd of het doel van het living lab en de gekozen oplossingsrichting bij elkaar aansluiten of dat deze moeten worden bijgesteld. Wanneer er door alle betrokken samenwerkingspartners voldoende urgentie wordt gevoeld om een maatschappelijke uitdaging aan te gaan, is de kans op een duurzame samenwerking binnen een living lab het grootst.

Vijf lessen Living Labs Sport en Bewegen 2020-2022

1. Investeer in netwerkvorming en luister goed naar behoeften en wensen
2. Onderschat de rol van de labregisseur niet
3. Denk vanaf het begin na over verankering
4. Sta open voor veranderingen
5. Deel successen

Meer info: [Programmapagina ZonMw](#) en het [magazine](#) over de Living Labs Sport en Bewegen.